

GORNJA BISTRA, detalj zidne slike u središnjoj dvorani dvorca

Gorjanima je bilo više crkava. Uz dominikanski samostan (spominje se od 1348) stajala je crkva Sv. Margarete, od koje vjerojatno potječu kasnogotički arhit. fragmenti od pečene zemlje. Na groblju se nalazila crkva Sv. Petra i Pavla. — Turci su Gorjane osvojili 1536, a iz doba njihova vladanja potječe kula Jaić-bega. U zidovima od opeka nalaze se strijelnice (sada zakrivene). Kula je 1837. pregrađena u kapelu Sv. Tri Kralja. U župnoj crkvi Sv. Jakova među slikama iz XIX. st. nalazi se tzv. »šestoprsta« Majka Božja, rad I. Kršnjavoga.

LIT.: Z. Horvat, Srednjovjekovne opeke iz Gorjana, *Vijesti MK*, 1977, 1.

A. Ht.

GORJANOVIĆ-KRAMBERGER, Dragutin, paleontolog i paleoantropolog (Zagreb, 25. X. 1856 — 22. XII. 1936). Studirao u Zürichu i Münchenu, doktorirao u Tübingenu (1879). Radio u Mineraloškom odjelu Hrvatskoga narodnoga muzeja u Zagrebu, potom je profesor na zagrebačkom Sveučilištu. Obradio ljudske i životinjske kosti i artefakte s Hušnjakova (Krapina). Bio član JAZU.

BIBL.: *Der Paläolithische Mensch und seine Zeitgenossen aus dem Diluvium von Krapina in Kroatien*, Mitteilungen der Wiener anthropologischen Gesellschaft, Wien 1901 — 05.

LIT.: M. Malez, Dragutin Gorjanović-Kramberger, u knjizi: *Spomenica Hrvatskoga prirodoslovnog društva 1885 — 1985*, Zagreb 1985, str. 59 — 61.

J. Bil.

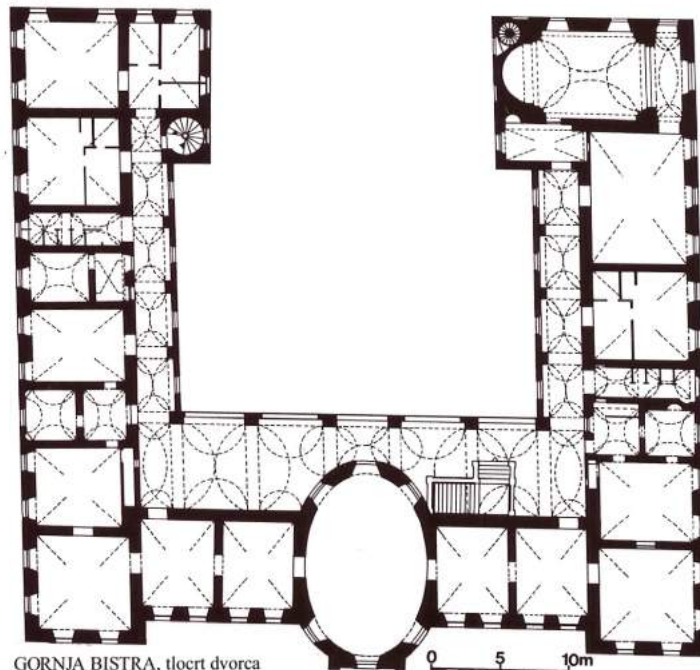
GORNJA BEDEKOVČINA → BEDEKOVČINA

GORNJA BISTRA, selo u Zagorju. Jednokatni barokni dvorac skladnih proporcija, tlocrtno izgrađen u obliku slova U, s reprezentativnim portalom i upisanom godinom 1773. na rizalitu gl. pročelja, a postrance s dvorskom kapelom. Na dvorišnoj su strani hodnici s arkadama. U središnjoj ovalnoj dvorani nalaze se iluzionističke zidne slike iz 1778. mitološkog sadržaja, a u malom kabinetu ženska alegorijska figura s globusom, paletom i knjigom. Dvorac je dao podignuti podmaršal Krsto II. Oršić. Oko dvorca nalazi se prostrani park s alejom.

LIT.: D. Jurman-Karaman, O profanoj arhitekturi zagorskog feuduma potkraj XVIII st., *Bulletin JAZU*, 1958, 3. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — M. Obad Ščitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. — J. Meder, Orgulje u Hrvatskoj, Zagreb 1992.

A. Ht.

GORNJA JELENSKA, selo u Moslavini. U kasnobaroknoj, jednobrodnoj župnoj crkvi Sv. Ivana Krstitelja nalaze se barokni glavni oltar (1778) i

GORNJA BISTRA, tlocrt dvorca

GORNJA STUBICA, freske u dvorskoj kapeli

bočni oltar (1764). Orgulje su rad zagrebačkoga majstora P. Pumpa, a monstranca s reljefima I. Kerdića. U pokloncu kasnobaroknog tipa drveni barokni kip Tužnoga Krista.

GORNJA STUBICA, unutrašnje dvorište dvorca

GORNJA RIJEKA, selo podno Kalnika, SZ od Križevaca. Renesansni dvor građen na kat u obliku slova U, ima dvije cilindrične kule na uglovima glavnog pročelja. Podignuo ga je oko 1663. Gašpar Orehovečki, a kasnije su mu vlasnici bili Erdődy. Župna crkva Uznesenja Marijina (u više navrata pregrađivana) ima gotički zvonik-kulu s grbom obitelji Zichy-Erdődy. Oltari su uglavnom kasnobarokni, kip Žalosne Gospe iz XVII. st. Među zlatarskim predmetima nalaze se monstrance, kaleži i relikvijarij Sv. Franje iz XVIII. st. U crkvi nadgrobna ploča Sidonije Rubido-Erdődy (umrla 1884), hrv. pjevačice u doba ilirizma. Župni dvor sagrađen je 1765.

LIT.: J. Buturac, Povijest Gornje Rijeke i okolice, Čakovec 1979. — UTH—Križevci. R.

GORNJA STUBICA, selo podno Medvednice u Hrvatskom zagorju. Nedaleko od župne crkve Sv. Jurja (na zvoniku označena god. 1752) stoji stara lipa (tzv. Gupčeva lipa). U crkvi su tri barokna oltara, propovjedaonica (oko 1740), orgulje, ranobarokni ciborij, pacifikal i dva kaleža iz doba rokokoa. — Na župnom su dvoru vrata od kovana željeza (1807). U nedalekom Dubovcu u kapeli je drveni gotički kip Bl. Dj. Marije (oko 1500). — Jednokatni barokni dvorac u obliku slova L podigli su 1756. Oršići kraj utvrde od koje postoje ostaci. Na ulazu u dvor je barokni kameni portal, a na bočnom krilu klasicistički portik. S dvorišne strane su trijemovi s arkadama. U bočnom je krilu kapela Sv. Franje Ksaverskog s iluzionističkim zidnim slikama. U dvorcu je uređen Muzej seljačkih buna. U blizini je spomenik Seljačkoj buni, rad A. Augustinčića (1973). Između Donje i Gornje Stubice nalazi se jednokatni dvorac *Golubovec* → *Stubički Golubovec*.

LIT.: G. Szabo, Kroz Hrvatsko zagorje, Zagreb 1939, str. 170—173. — A. Horvat, Zaista vrijedno otkriće, Kaj, 1974, 11. — V. Marković, Barokni dvorci Hrvatskog zagorja, Zagreb 1975. — M. Obad Šćitaroci, Dvorci i perivoji Hrvatskoga zagorja, Zagreb 1991. R.

GORNJI BREZOVLJANI, neolitičko jamsko-zemuničko naselje kraj Svetoga Ivana Žabna. Otkriveno je jednoslojno naselje s nizom manjih i većih jamskih građevina (zemunica) među kojima su jame za otpatke, radne jame, radioničko-lončarske jame ili zemunice većih dimenzija. Nadena je gruba, prijelazna, fina i slikana keramika koja tvori brezovljanski tip sopotske kulture; uresi se sastoje od plastičnih vrpce s otiscima prstiju.

LIT.: S. Dimitrijević, Neolit u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, u knjizi: Arheološka istraživanja u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, Zagreb 1978. — Isti, Brezovljanski tip sopotske kulture, u knjizi: Praistorija jugoslavenskih zemalja, II, Sarajevo 1979. B. Čk.

GORNJI BUDAČKI, selo nedaleko od Karlovca. U zaseoku Božići otkriveni su prapov. grobovi s keramičkim žarama. Pojasni okov, urešen iskucanim geometrijskim motivima, i oblici keramike datiraju nekropolu u mlađu fazu starijega željeznog doba. U obližnjem polju su ostaci rim. kamenoloma i poklopac kamenog sarkofaga.

GORNJI DRAGANEC, selo S od Čazme. Uz stariji toranj prigradna je 1875. župna crkva Sv. Marije. U njoj se nalaze barokne slike, propovjedaonica ukrašena figurama (1766), ciborij i kalež (1761).

GORNJI KRIŽ, selo I od Križevaca. Na groblju jednostavna barokizirana kapela Sv. Križa koja predstavlja u tom kraju ladanjski tip srednjovj. crkve sa svetištem čeverokutna tlocrta. U crkvi su tri barokna oltara: glavni, figuralno bogat, s tordiranim stupovima (1735. spominje se kao nov), te dva bočna, Sv. Jurja i Sv. Barbare (oko 1750). U svetištu su nađene dekorativne zidne slikarije, vjerojatno ranobaroknog karaktera.

GORNJI MIKLOUŠ, selo II od Čazme. Na gradištu je srednjovj., barokizirana župna crkva Sv. Nikole s djelomično očuvanim baroknim glavnim oltarom i propovjedaonicom. U nedalekom Martincu na gradištu se nalazi kapela Sv. Martina s gotičkim dovratnikom. U njoj je barokni glavni oltar tipa tabernakula.

GORNJI MUĆ → MUĆ GORNJI

GORNJI RAJIĆ, selo II od Novske. Župna crkva Sv. Tome jednostavna je kasnobarokna građevina (oko 1776); njezino zap., glavno pročelje skladno je raščlanjeno. U crkvi se čuva jednostavan kalež s grbom i inicijalima Marije Terezije. Crkva i klasicistička kapela Sv. Roka u Jazavici s velikom nadgrobnom pločom iz poč. XVI. st. s rustičnim klesarijama uništene su u ratu 1991.